

Intel·ligència, generositat i coratge

JUAN-JOSÉ LÓPEZ BURNIOL

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 10.01.10

Hi va haver un home –fa més de mig segle– per qui «fer patir és l'única manera d'equivocar-se». No és estrany que ell mateix, al preguntar-se si per aconseguir un món millor seria capaç de matar un nen, respongués negativament. I és lògic també que, ja a prop del final de la seva curta vida, respongués a qui l'interpel·lava sobre la pretesa justícia de certes accions terroristes amb objectius civils que, «entre aquesta justícia i la meva mare, escolliré sempre la meva mare». Va defensar així mateix, en tot moment, «l'única dignitat de l'home», que era per ell «la rebel·lió tenaç contra la seva condició, la perseverança en un esforç considerat estèril». Crec que, si l'ànima existeix, aquesta rebel·lió permanent, aquesta perseverança tossuda que no espera l'èxit ha de ser l'ànima.

Hi va haver un moment de la seva vida (1952) en què va protagonitzar amb un intel·lectual –en un altre temps amic– una de les grans polèmiques del segle XX: el debat sobre si en l'home hi ha una essència moral permanent –que es manté inalterada i vigilant al llarg de la història– o és una pura existència; una qüestió que va adquirir una gran dimensió pública quan es va polaritzar en un tema concret: si el totalitarisme soviètic estava justificat o no pel seu compromís amb els desposseïts. La resposta d'aquell home era previsible: el fi no justifica mai els mitjans o, dit d'una altra manera, no legitima embrutar-se les mans.

Ha fet ara mig segle –el 4 de gener– des que un accident va segar la vida

d'Albert Camus. Jean-Paul Sartre –el seu oponent– va escriure d'ell, després de la seva mort, que era «l'hereu actual d'aquella llarga fila de moralistes autors d'obres que constitueixen potser el que hi ha de més original en les lletres franceses», ja que «reafirmava, en el cor de la nostra època, contra els maquiavèlics, contra el vedell d'or del realisme, el fet moral». Si avui l'he volgut recordar és per tant com l'he admirat i admiro: per la seva intel·ligència, per la seva generositat i – ¿per què no dir-ho?– pel seu excepcional coratge. Va ser dels pocs que van tenir valor per dir el que llavors no era correcte. Aquí rau –per mi– l'arrel última de la seva grandesa.